

บทที่ ๗

สรุปและเสนอแนะ ✓

จากผลการศึกษาพบว่าคนชราทั่วไปในกรุงเทพมหานคร เป็นบุคคลที่มีแนวโน้มไปทาง
ทันสมัยไม่ว่าในด้านใด ๆ ก็ตาม ที่ได้ทำการศึกษา ๕ แบบด้วยกัน คือ ด้านความสนใจในเหตุ-
การณ์ปัจจุบัน ด้านการรับข่าวสาร การอบรมเลี้ยงดูบุตรหลาน การยอมรับความคิดใหม่ ๆ เชื้อ
ในความสามารถของบุคคล และมีเหตุผลมีการวางแผนในชีวิตไว้ล่วงหน้า ความทันสมัยทั้งหมดนี้
มีความสัมพันธ์กับความแตกต่างของลักษณะพื้นฐานทางสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ เพศ รั-
ศับการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจปัจจุบัน ความแตกต่างสิ่งเหล่านี้เป็นสาเหตุหนึ่ง ที่ทำให้คนชรา
มีความทันสมัยและไม่ทันสมัย ซึ่งความสัมพันธ์นี้เป็นไปในทางบวก จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ว่า
"ลักษณะพื้นฐานทางสังคมมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความทันสมัย" ตามสมมติฐานย่อยต่อไปนี้

๑. คนชราชายเป็นคนทันสมัยกว่าคนชราหญิง
๒. คนชราที่ได้รับการศึกษาสูงมีความทันสมัยกว่าคนชราที่มีระดับการศึกษาต่ำ
๓. คนชราที่มีฐานะทางเศรษฐกิจมั่นคง คือ มีรายได้ปัจจุบันสูงทันสมัยกว่าบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่มั่นคง
๔. คนชราที่อยู่ในครอบครัวเดี่ยวทันสมัยกว่าคนชราที่อยู่ในครอบครัวขยาย

ส่วนในด้านของการประเมินคุณค่าตนเองจากการที่ได้มีความสัมพันธ์กับบุคคลใกล้ชิด
โดยเฉพาะบุตรหลาน พบว่าคนชราที่มีความสัมพันธ์อันดีมีทัศนคติที่ดีต่อบุตรหลาน มีความรู้สึกว่าคุณ
เองไม่ถูกทอดทิ้ง จากผลการศึกษาพบว่าคนชราส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ ในทางบวกกับบุตรหลาน
มองตนเองว่ามีประโยชน์หรือมีคุณค่าต่อบุตรหลาน และสังคมในแง่ของการอบรมสั่งสอน ช่วยทำ
งานบ้านเล็ก ๆ น้อย ๆ นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์บุคคลให้บุตรหลานได้ทำความดีตาม เนื่องจาก
ความคิดเห็นของคนชราที่ว่าบุตรหลานยังให้ความเคารพนับถือ จึงต้องทำตัวให้เป็นตัวอย่างที่ดี
นำเคารพนับถือ

นอกจากในแวดวงของบุตรหลานแล้ว บองออกไปถึงการเข้าสังคมของคนชรา ปรากฏว่าคนชราชอบเข้าสังคม การที่ได้พูดคุยสังสรรค์กับบุคคลอื่น และเป็นคนทันสมัยทำให้คนชราคิดว่าตนเองมีคุณค่า ที่เป็นเช่นนี้มีมิใช่ว่าสภาพปัจจุบันจะทำให้คนชราทันสมัยหรือไม่ทันสมัยเท่านั้น เป็นเพราะว่าลักษณะพื้นฐานทางสังคม ลักษณะบุคลิก เฉพาะตัวของคนชราที่สะสมมาตั้งแต่วัยหนุ่มสาว จากประสบการณ์ในชีวิตที่ผ่านมาทำให้คนชรานำเอาสิ่งเหล่านั้น มาปรับปรุงใช้กับชีวิตปัจจุบัน จากการศึกษาพบว่าความทันสมัยมีความสัมพันธ์กับลักษณะพื้นฐานทางสังคมในทางบวก ได้แก่ เพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ปัจจุบัน ลักษณะโครงสร้างของครอบครัว จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ว่า "ลักษณะพื้นฐานทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมองภาพพจน์ของตนเอง" ตามสมมติฐานย่อยต่อไปนี้

๑. คนชราชายมองตนเองว่ามีคุณค่ามากกว่าคนชราหญิง
๒. คนชราที่ได้รับการศึกษามองตนเองมีคุณค่าต่อสังคมและบุตรหลาน
๓. คนชราที่มีฐานะทางเศรษฐกิจมั่นคงมองตนเองว่ามีคุณค่าต่อสังคมและบุตรหลาน
๔. ในด้านลักษณะโครงสร้างครอบครัวพบว่า คนชราที่อยู่ในครอบครัวขยายจะมองภาพพจน์เกี่ยวกับตนเองไปในทางที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม และบุตรหลานมากกว่าคนชราที่อยู่ในครอบครัวเดี่ยว

เมื่อนำความทันสมัยมาสัมพันธ์กับการมองภาพพจน์เกี่ยวกับตนเองพบว่า คนชราที่มีความทันสมัยมองภาพพจน์เกี่ยวกับตนเองไปในทางที่มีคุณค่ามากกว่าคนชราที่ไม่ทันสมัย เมื่อแยกลักษณะของความทันสมัยแล้วปรากฏว่าความทันสมัยด้านความสนใจในเหตุการณ์ปัจจุบันกับการรับข่าวสาร มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการมองตนเอง แต่เมื่อนำความทันสมัยทุกด้านมารวมกัน ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าความทันสมัยมิได้เป็นสาเหตุให้มองตนเองแตกต่างกันออกไป

ผลการศึกษาด้านความคิดเห็นของคนชรา เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของบุคคลแต่ละคน พบว่าคนชราให้อิสระแก่บุตรหลานมากไม่มีการเข้มงวด ปล่อยให้บุตรหลานได้ใช้ความคิด ความสามารถของตนเอง และคนชราที่มีแนวความคิดว่า เรื่องของเศรษฐกิจเป็นเรื่องสำคัญที่จะทำให้ชีวิตในครอบครัวราบรื่น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องวางแผนการดำเนินชีวิต เก็บเงินไว้ใช้จ่ายที่ประกอบอาชีพไม่ได้ นอกจากนี้ปัจจัยสำคัญ คือ ความสามัคคีปรองดอง ความเข้าใจกันของบุคคลในครอบครัว

อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่าคนชรายังมีความรู้สึกอบอุ่นใจ ที่ได้เห็นความก้าวหน้าของบุตรหลาน และมีได้รู้สึกที่ตนเองถูกทอดทิ้งจึงทำให้คนชราอยู่ได้ด้วยความสุข ไม่มีปัญหามากนัก คือ คนชรายังมองสภาพสังคมทั่วไปในแง่ดี เห็นว่าชีวิตนี้ยังมีคุณค่า แต่ความคิดที่ได้รับจากการศึกษาในครั้งนี้อย่างจำกัด คือ เวลาศึกษาน้อยจึงศึกษาเฉพาะคนชราบางพวกบางกลุ่มเท่านั้น

การศึกษานี้จึงได้ประโยชน์ทั้งในแง่ของการเป็นบทเรียนที่ดีของบุคคลรุ่นหลัง ตามความคิดเห็นของคนชราซึ่งผ่านชีวิตมานาน และเป็นความคิดเห็นที่บอกให้คนที่กำลังจะเข้าสู่วัยชราได้มีการเตรียมตัวไว้บ้าง เพื่อจะได้ไม่มีปัญหาเกิดขึ้นเมื่อเข้าสู่วัยชราแล้ว อีกแง่หนึ่งคนชราที่ศึกษาคิดเห็นสมัยและมองตนเองมีคุณค่าไม่เป็นอุปสรรคในการพัฒนาประเทศ เพราะคนวัยนี้ได้ถ่วงความเจริญ อีกประการหนึ่งการได้รับรู้ถึงธรรมชาติของคนชราทำให้บุตรหลานมีความเข้าใจในคนชรา เพื่อลดช่องว่างระหว่างวัย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาครั้งนี้ ทำให้พบปัญหาที่น่าศึกษาอีกซึ่งไปกว่านี้มากมาย เพราะนับวันโลกจะก้าวหน้าขึ้น พฤติกรรม ทัศนคติ ของคนที่อยู่ในสังคมนั้นจะทันสมัยหรือไม่ และสิ่งที่ควรคำนึงถึง คือ ลักษณะบุคลิกส่วนตัวของบุคคลก่อนที่เขาจะรู้จักคนอื่น ต้องดูตัวของเขาเอง เสียก่อนว่าเขามีความคิดเห็นต่อตัวเขาอย่างไร จากความสัมพันธ์ของคนอื่นต่อเขา ซึ่งถ้าจะศึกษาในกลุ่มคนอื่นที่ไม่ใช่คนชราแล้ว ผลการศึกษาอาจแตกต่างออกไปและไม่ใ้ผู้ใดศึกษาไว้ เนื่องจากข้อจำกัดในด้าน

เวลาและความชำนาญในการวิจัย ทำให้ผู้เขียนไม่ได้ทำการศึกษาอย่างลึกซึ้ง และพบข้อบกพร่องบางประการที่จะเสนอแนะไว้ ณ ที่นี้ ว่าควรจะคำนึงถึงลักษณะบางประการของการศึกษาให้กว้างขวางกว่านี้ คือ

๑. ลักษณะตัวอย่างของประชากรที่ทำการศึกษาควรกำหนดกลุ่มแน่นอน และจำกัดลักษณะพื้นฐานทางสังคมเบื้องต้นไว้ เพื่อจะได้หาสาเหตุที่แท้จริงว่า ที่บุคคลมีบุคลิกภาพเป็นเช่นนั้น เนื่องจากอิทธิพลด้านไหนของสังคม ต้องใช้ตัวอย่างจำนวนมากและนำแต่ละกลุ่มตัวอย่างมาเปรียบเทียบกัน เพื่อหาความแตกต่างที่แท้จริง

๒. ควรจะมีวิธีการอย่างอื่นนอกเหนือจากการสัมภาษณ์ คือ วิธีการทดลองหรือสังเกตการณ์เป็นช่วงเวลานาน เพื่อดูพฤติกรรมและความคิดเห็นที่พูดออกมาว่าตรงกันหรือไม่ เพราะเรื่องของทัศนคติเป็นเรื่องที่ศึกษาได้ยาก การที่คนซราตอบออกมาเช่นนี้ เราไม่สามารถทราบได้ว่าเป็นลักษณะที่แท้จริงของเขาหรือไม่ บางครั้งเขาอาจจะพูดออกมาเพื่อรักษาหน้าของตนเองและของคนอื่น นอกจากนี้ควรศึกษาไปถึงคนที่มีความสัมพันธ์กับเขาด้วยว่า ที่เขามีความคิดเช่นนี้ตรงกับความเป็นจริงในการปฏิบัติหรือไม่

๓. เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านเวลา ทำให้ศึกษาได้เฉพาะคนซราในกรุงเทพฯ เท่านั้น ไม่ได้ศึกษาเลยไปถึงคนซราที่อยู่ในลักษณะของความเป็นเมืองกับชนบทว่าจะมีความทันสมัย และมองภาพพจน์เกี่ยวกับตนเองไปในทางใด

๔. การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะบุคคลทั่ว ๆ ไป มิได้ศึกษาลึกซึ้งไปถึงคนซราที่มีปัญหา ว่าที่เขามีปัญหาต่าง ๆ แต่ละด้าน ซึ่งปัญหาคนซราเป็นปัญหาทางสังคมอันหนึ่งที่ควรจะคำนึงถึง แต่ก็มิได้มีผู้ใดทำการศึกษาอย่างจริงจัง

๕. ในการศึกษาครั้งนี้มีเงื่อนไขในการศึกษา คือ ศึกษาเฉพาะคนซรา ควรจะมีการศึกษาในกลุ่มบุคคลอื่นที่มีใช้คนซราด้วยว่าแต่ละกลุ่มคนที่มีอายุแตกต่างกันและมีลักษณะพื้นฐานทางสังคมอื่น ๆ แตกต่างกันอย่างมากกว่าคนซรา เพราะคนซรา มีข้อจำกัดในด้านความสามารถทางร่างกาย

ซึ่งมีผลต่อจิตใจด้วย จึงควรศึกษาถึงความทันสมัยและประเมินคุณค่า มองภาพพจน์ตนเองไปในทางที่แตกต่างกันว่าเป็นอย่างไร อะไรเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้บุคคลมีพฤติกรรม และทัศนคติไปในทางที่แตกต่างกัน

แม้ว่าจะมีข้อจำกัดในการวิจัยที่กล่าวแล้วก็ตาม แต่ก็หวังว่าการศึกษานี้จะเป็นสิ่งที่ทำให้เข้าใจในเรื่องของความทันสมัยและการมองภาพพจน์เกี่ยวกับตนเองได้กระจ่างขึ้น ทำให้บุคคลสนใจในเรื่องที่เกี่ยวกับตนเองและชีวิตประจำวันของตนบ้าง และเป็นสิ่งกระตุ้นให้บุคคลทั่วไปหันมาสนใจเรื่องของคนชรา ว่าตามความรู้สึกของคนชราแล้ว จากการที่คนชราได้มีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่เป็นบุตรหลานควรปฏิบัติต่อคนชราไปในทางใด เพื่อไม่ให้มีปัญหาสังคมตามมา การศึกษานี้เป็นเพียงการปูพื้นฐานทางด้านแนวความคิดบางประการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ จะทำการศึกษาต่อไป.